

Hästbiologi

Hästar utvecklar starka och långvariga band mellan individer, starkast är banden mellan mor och dotter. Hästhjordens uppbyggnad grundar sig på dessa familjegrupeeringar. Fölet följer sin mor ända från födseln och går sällan mer än några meter från henne. Fölet uppfostras också av de vuxna individerna. Detta kan jämföras med småkalvar, som ute med flocken oftast ligger på ett skyddat ställe tillsammans med sina jämnåriga medans mödrarna betar på avstånd.

Unghästar blir mer svårtränade om de ej fått ta del av den naturliga flockuppfostran.

Fölperioden (0-8 mån)

Fölet bör få dia så länge som möjligt. Stoets arbete, mjölmängd, ev. ny dräktighet mm får avgöra. Vid 3 veckors ålder bör fölet få fast foder ss. fint klöverhö, krossad havre, vetekli eller linfrömjöl. Bäst är det att låta sto och föl gå på bete.

6-8 veckor efter fölningen kan stoet åter sättas i lättare arbete igen. Men högst 2 timmar på för och eftermiddag. Går fölet med i arbete, får man tänka på att det inte blir överansträngt. Ett otränat föl kan lätt få muskel lidanden av att gå fram och tillbaka en hel dag.

Men man får också mycket gratis vid denna hanteringen :

- lär sig att vara bunden
- lär sig att ljuden inte är farliga
- lär sig ptroo och smackljud
- fölet lär sig att ta på och av grimma och lyfta fötter mm.
- förtroende för människor

Inkörningen (unghästperioden 8 mån - 3 ½ år)

Behandlingen av unghästen ligger i hög grad på det psykologiska planet. Därför skall man uppträda vänligt men bestämt mot hästen, så att han förstår vad det är frågan om, och vet vad han skall rätta sig efter. Däremot skall man aldrig bestraffa en otämjd häst. Många ovanor hos hästarna beror på felaktig behandling av unghästarna.

Det är viktigt att man tidigt vänjer unghästen vid alla de moment han som fullvuxen kommer att komma i kontakt med. Då och då bör man lyfta upp och inspektera hovarna på fölet (0-8 mån). Är verkning av hovarna behövlig, utförs den givetvis tex vid specifika felväxningar. Annars under hela unghästperioden sköts hovarna med normala intervall.

Fölet bör vänjas vid grimma och uppbindning, och det är lämpligt att redan på ettåringen börja med betspåläggningen. Denna brukar gå bra, även om mildt våld behöver tillämpas ibland.

När hästen vant sig vid betslet kan man börja leda honom. Både grimman och huvudlaget måste då användas. Hästen leds i grimman och vänjs vid att ha ett bett i munnen för att förenkla vidare inkörning.

Efterhand får man sedan börja med selpåläggningen . Det är bäst om selen första gångerna påläggs samtidigt med att hästen äter omedelbart efter det att han motionerats ordentligt . Han reagerar då inte så mycket för selen .

Man måste dock underlätta selningen så mycket som möjligt för hästen , repetera många gånger . Se till att inga delar irriterar hästen . Led hästen med selen .

Vill man ge skakelträning på enklast möjliga sätt kan man dra en slana med sig när hästen leds till hagen på morgonen . En dunk med lite skruv och mutter eller stenar i ett rep vänjer hästen vid det som skramlar , men bind aldrig fast något vid hästen eller selen hur lugn hästen än verkar . Det måste gå snabbt att släppa när något händer .

Efter betet som tvååring är det lämpligt att börja inkörningen . Då bör unghästen vara så pass van vid selningen att förberedelserna för inkörningen kan börja på riktigt . Dessa försiggår på en lugn plats . En man , eller två om hästen är orolig (ger flockkänsla) leder hästen i grimman med en särskild ledtöm (longerlina) medans kusken går bakom hästen och håller tömmarna . Han vänjer sig vid smackljud samtidigt som man lär honom lyda tömmarna . Efterhand flyttar sig medhjälparna längre och längre bak från hästens huvud , så att hästen tillslut endast dirigeras av kusken . Så småningom är hästen mogen att spännas framför åkdon , ev. efter skakelträning . Det är även lämpligt att medhjälparna återigen går med vid hästens huvud . Använd redskap som inte bullrar i början . Används linor var extra försiktig .

Vid inkörningen bör unghästen endast gå kortare stunder . Han är ofta uppspelt , trippar och spänner sig och kan lätt bli överansträngd i muskler , ben och leder .

Någon nytta kan han dock göra redan som tvååring , tex. dra en pinnharv eller välta efter sådd men aldrig mer än 3 timmar dagligen . Dessutom bör han få vistas i hage så mycket som möjligt .

Vid 3½ år kan hästen börja användas i något mera ansträngande arbeten som plöjning på lättare jordar vilket ger fin muskulatur och utvecklar rörelserna .

Vid 4 år bör han kunna gå i arbete hela dagar , men skall ändå inte användas till de mest ansträngande arbetena .

Lästips .

Att köra häst av Elisabeth Hjortvid

ABC om hästar av Gösta Bengtson

Hans Sidbäcks böcker om Hästhantering